

Correctievoorschrift VWO

2012

tijdvak 1

economie

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 60 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit de oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de hoogte van de arbeidsinkomensquote 0,7 / 70% is.

2 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat als b_1 daalt, het inkomen na

belastingheffing zal toenemen en de particuliere consumptie zal stijgen.

Hierdoor stijgt de effectieve vraag en daarmee het nationaal inkomen. Dit leidt tot een stijging van de arbeidsvraag.

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$Y = \frac{265}{0,158 + 0,464 \times 0,25 + 0,378 \times 0,25} = 719,13$$

Het tekort bedraagt dus:

$$\frac{O - B}{Y} \times 100\% = \frac{200 - 0,25 \times 719,13}{719,13} \times 100\% = 2,8\%$$

4 maximumscore 2

denivellerend

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Het nieuwe inkomen na belastingheffing wordt

$$0,75 \times \frac{265}{0,158 + 0,464 \times 0,25 + 0,378 \times 0,25} = 539.$$

Het nieuwe inkomen van de huishoudens in categorie 1 wordt

$$0,75 \times (0,4 \times 0,7 \times 719,13 + 0,3 \times 719,13) = 312,8.$$

Dit is 58% van het inkomen na belastingheffing (en dit was 56,3%).

Opgave 2

5 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de motorvoertuigen-industrie een relatief 'jonge' industrie is en gedurende een zekere startperiode een kans dient te krijgen zich te ontwikkelen.

6 maximumscore 2

textiel

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

In Indonesië kost een eenheid textiel 0,5 arbeidsuur en in Maleisië 0,4 dus is Maleisië 20% goedkoper.

In Indonesië kost een eenheid motorvoertuig 400 arbeidsuren en in Maleisië 333,3 dus is Maleisië 16,7% goedkoper.

Indien uitsluitend de 16,7% berekend is geen scorepunten toekennen

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een antwoord waaruit blijkt dat in Indonesië de binnenlandse ruilverhouding gelijk is aan $\frac{2.000}{2,5} = 800$ eenheden textiel en dat

Indonesië voordeel heeft uit (vrij)handel zolang motorvoertuigen in het buitenland verkocht kunnen worden voor meer dan 800 eenheden textiel

1

- en dat in Maleisië de binnenlandse ruilverhouding gelijk is aan $\frac{2.500}{3} = 833$ eenheden textiel en dat Maleisië voordeel heeft uit

(vrij)handel zolang motorvoertuigen uit het buitenland gekocht kunnen worden voor minder dan de 833 eenheden textiel

1

Indien uitsluitend de berekening van 800 en 833 is gegeven

0

8 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om agrarische producten en motorvoertuigen.

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 scorepunten toekennen.

Opgave 3

9 maximumscore 9

Te beoordelen onderdeel:

- a De verstorende werking op een van de genoemde markten is juist verwoord.
- Te denken valt aan een verstorende werking op de arbeidsmarkt doordat door de relatief hoge marginale tarieven het extra aanbieden van arbeid niet erg lonend is, zodat het aanbod van arbeid achterblijft bij de vraag.
 - Te denken valt aan een verstorende werking op de woningmarkt doordat de bijtelling vanwege de eigen woning de vraag kunstmatig verlaagt.
 - Te denken valt aan een verstorende werking op de vermogensmarkt doordat door de heffing op vermogensinkomen kapitaalvlucht aantrekkelijk is. Hierdoor blijft het aanbod van kapitaal in het binnenland achter bij de vraag.

Indien gekozen voor het huidige stelsel

- b De tabel is juist ingevuld.

Te denken valt aan

beginsel	huidig stelsel	alternatief stelsel
draagkrachtbeginsel	+	
voordeelbeginsel	+	
beginsel van moeizame verkrijging	–	
doelmatigheidsbeginsel	–	

- c De beide + tekens zijn juist toegelicht.
- eerste + teken
Te denken valt aan het progressieve tarief / de heffingskorting hetgeen er voor zorgt dat mensen met een hoger inkomen in verhouding meer belasting betalen dan mensen met een lager inkomen.
 - tweede + teken
Te denken valt aan het grotere profijt dat mensen met een hoger inkomen hebben van de overheid, wat blijkt uit de grotere ongelijkheid van de tertiaire inkomensverdeling in vergelijking met de secundaire, terwijl ze zwaarder belast worden ten gevolge van het progressieve tarief.

- d Een van beide – tekens is juist toegelicht.
- eerste – teken
Te denken valt aan de, in vergelijking met het alternatieve stelsel, lage heffing op fictief vermogensinkomen dat tegen verhoudingsgewijs geringe opoffering verkregen wordt.
 - tweede – teken
Te denken valt aan de, in vergelijking met het alternatieve stelsel, ingewikkelde regels, waardoor de uitvoeringskosten van dit stelsel relatief hoog zijn.

Indien gekozen voor het alternatieve stelsel

- b De tabel is juist ingevuld.

Te denken valt aan

beginsel	huidig stelsel	alternatief stelsel
draagkrachtbeginsel		–
voordeelbeginsel		–
beginsel van moeizame verkrijging		+
doelmatigheidsbeginsel		+

- c De beide + tekens zijn juist toegelicht.
- eerste + teken
Te denken valt aan de, in vergelijking met het huidige stelsel, hoge heffing op fictief vermogensinkomen dat tegen verhoudingsgewijs geringe opoffering verkregen wordt.
 - tweede + teken
Te denken valt aan de, in vergelijking met het huidige stelsel, eenvoudige regels, waardoor de uitvoeringskosten van dit stelsel relatief laag zijn.
- d Een van beide – tekens is juist toegelicht.
- eerste – teken
Te denken valt aan het uniforme tarief / het ontbreken van een heffingskorting hetgeen er voor zorgt dat mensen met een hoger inkomen in verhouding evenveel belasting betalen als mensen met een lager inkomen.
 - tweede – teken
Te denken valt aan het grotere gebruik dat mensen met een hoger inkomen van gratis of gesubsidieerde overheidsdiensten maken. Dit blijkt uit de grotere ongelijkheid van de tertiaire inkomensverdeling in vergelijking met de secundaire, terwijl ze niet zwaarder belast worden ten gevolge van het uniforme tarief.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerkingen

- Voor onderdeel a maximaal 2 scorepunten toekennen.
- Voor onderdeel b maximaal 1 scorepunt toekennen.
- Voor onderdeel c maximaal twee maal 2 scorepunten toekennen (dus per juist toegelicht + teken maximaal 2 scorepunten).
- Voor onderdeel d maximaal 2 scorepunten toekennen.

Indien de onderdelen van dit betoog niet logisch op elkaar aansluiten en/of het aantal gebruikte woorden teveel afwijkt van de eis

–1

Opgave 4

10 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de besparingen afnemen bij gelijkblijvende investeringen doordat de particuliere sector vanwege de oplopende schulden steeds meer moet besteden aan rentebetalingen.

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Het spaarsaldo van de particuliere sector bedraagt $-750 + 200 =$

\$ -550 miljard.

$$\frac{-550 \text{ miljard}}{-4} \times 100 = \$ 13.750 \text{ miljard.}$$

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een antwoord waaruit blijkt dat de groei van de bestedingen kan leiden tot groei van de kredietvraag, waardoor de nominale rentestand stijgt 1
- en dat de groei van de bestedingen kan leiden tot (toename van) inflatie, waardoor de reële rentestand gelijk kan blijven 1

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat het oplopen van de schuldenlast kan leiden tot problemen bij de aflossing, wat het consumentenvertrouwen ondermijnt en de bestedingen kan verminderen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5

- 14 maximumscore 2**
 Uit het antwoord moet blijken dat het bij groei van de welvaart (in enge zin) gaat om het niveau van productie, hetgeen uitsluitend vast te stellen is in hoeveelheden.
- 15 maximumscore 2**
 hoger dan in 2009
 Uit de uitleg moet blijken dat de dichter bij A liggende score wijst op een ongunstig effect op de groei van de welvaart en dat een groter aantal faillissementen tot (een groter) verlies van werkgelegenheid / productie leidt.
- 16 maximumscore 2**
 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat de lagere score van de werkgelegenheid kan wijzen op een verruiming van de arbeidsmarkt. Daardoor zal er weinig opwaartse druk op de lonen zijn en dus maar weinig kans op inflatie.
- 17 maximumscore 2**
 gestegen
 Een voorbeeld van een juiste toelichting is:
 Een toelichting waaruit blijkt dat de score van het volume van de productie toeneemt, maar dat de score van de werkgelegenheid afneemt.
- 18 maximumscore 2**
 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- Een antwoord waaruit blijkt dat een stijging van het prijspeil van de uitvoer kan leiden tot een lager uitvoervolume 1
 - en waaruit verder blijkt dat een daling van het prijspeil van de uitvoer kan leiden tot een verlaging van de opbrengst van de uitvoer 1

Opgave 6

19 maximumscore 2

hoger

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Een toelichting waaruit blijkt dat in de VS een veel groter deel van de werkloosheid korter dan 3 maanden duurt (en tot de frictiewerkloosheid hoort) / in Nederland een veel groter deel van de werkloosheid langer dan 3 maanden duurt (en niet tot de frictiewerkloosheid hoort).

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat als gevolg van de relatieve stijging van de uitkering de premiedruk kan stijgen, waardoor arbeid in verhouding tot kapitaal duurder wordt, zodat substitutie van arbeid door kapitaal kan optreden.

21 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat Nederland een hogere vervangingsratio heeft dan Frankrijk en/of Duitsland, maar dat de totale werkloosheid in Nederland toch lager is dan in dit land / deze landen.

22 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de tijdens een recessie optredende werkloosheid in een land met een lage vervangingsratio leidt tot een groter verlies van bestedingen, en de daarmee gepaard gaande (conjuncturele) werkloosheid, dan in een land met een hoge vervangingsratio.

Opgave 7

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de beroepsbevolking groeit ten opzichte van de beroepsgeschikte bevolking, hetgeen kan wijzen op een (relatieve) toename van het aantal werkenden. Hierdoor stijgen de premie-inkomsten waarmee de PU-uitgaven gefinancierd worden.

24 maximumscore 2

gedaald

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Het bbp groeit met $\frac{479 - 476}{476} \times 100\% = 0,63\%$ zodat bij een gelijk

percentage van het bbp de uitgaven voor de gezondheidszorg ook met 0,63% groeien, terwijl de bevolking groeit met 1%.

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$0,61 \times (0,121 \times 479 - 0,105 \times 448) = 6,66$ mld

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat uit de figuur af te leiden is dat de prijsstijging verantwoordelijk is voor het grootste deel van de toename van de uitgaven voor de gezondheidszorg. Wanneer meer marktwerking zou worden geïntroduceerd, kan concurrentie leiden tot prijsverlaging (en daarmee tot kostenbesparing).

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de toename van de concurrentie en de daarmee gepaard gaande kostenbesparing kan leiden tot 'minder handen aan het bed' en daarmee tot kwaliteitsverlies.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 4 juni naar Cito.